

**Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta 24.2.2026:
HE 189/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja
väliaikaisesta muuttamisesta**

Asiantuntijalausunto, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite,
hyvinvointialuejohtaja, HTT Mikko Komulainen ja talousjohtaja, KTT Helinä Saarela

Muutokset perusteltuina: kiitos

- **Kiitämme hyvinvointialuelakiin suunnitelluista muutoksista. Sekä lisäaika alijäämien kattamiseen että investointisuunnittelun muutos ovat erinomaisia muutoksia**
- Lisäajalla mahdollistetaan toiminnan ja talouden sopeuttamistoimien jatkaminen hallitusti
- Lisäaika varmistaa, että sopeuttamistoimien vaikutukset ehtivät realisoitua täysimääräisesti alueen talouteen eli aiheuttaen kulusäästöjen kerrannaisvaikutuksia kokonaisten vuosien kuluihin
- Investointisuunnitelman palautusajan myöhentäminen joulukuulta toukokuulle ja vähentää suunnitelman päivitystarpeita
- Lainanottovaltuuspäätös ennen investointisuunnitelman palautusta helpottaa investointisuunnitelman rakentamista

Kahden vuoden lisäaika ensisijainen

- Pääsääntö alijäämien kattamisen lisäajalle tulisi olla 2 vuotta
 - Mahdollistaa muutosten tekemisen hallitutusti eikä vaaranna järjestämisvastuun toteutumista
 - Lähivuosien valtion rahoituksen määrään liittyy paljon epävarmuutta => vaikeuttaa arviointia, ehditäänkö alijäämät kattaa vuodessa vai kahdessa
- Insenttiivin puute: yhden vuoden lisäaika voi osoittautua epäoikeudenmukaiseksi: mitä paremmin on sopeuttanut taloutta (alue saa 1 v. lisäajan), sitä nopeammin tulee kumulatiivinen alijäämä kattaa.
 - Pääsääntö kahden vuoden määräajasta on perustellumpi

Jatkoajan päätöskäsittelyn keventäminen

- Lisäajan päätöskäsittely: Jos VM:llä oleva tietopohja hv-alueen tilanteesta (esim. lainanottovaltuus, lisärahoitus) on puutteellinen, tiedon selvittäminen ennakkollisella ohjauksella vaikuttaa rangaistustoimenpiteeltä. Alueelta pyydettävien tietojen (mm. muutosohjelma) + mahdolliset lisätietopyynnöt tulisi riittää päätöksenteon tueksi
- Hakemuksen liitteeksi toimitettava muutosohjelma sisältäen konkreettiset talouden sopeuttamisen keinot: tulisi riittää aluehallituksen päätöskäsittely
 - Aluevaltuusto hyväksyy strategisemmat dokumentit, esim. talousarvion ja -suunnitelman

Mahdollisuus hakea lisääaikaa myös v. 2027

- Ilman lisääaikaa jääneiden alueiden tilannetta tulisi tarkastella uudestaan vuoden 2026 tilinpäätöksen valmistuttua keväällä 2027
- Mikäli riittävän suuri osa kumulatiivisesta alijäämästä on saatu katettua vuoden 2026 ylijäämäisellä tuloksella ja talouden käänne parempaan heijastuu myös vuoden 2027 talousarvioon, lisääaika olisi mahdollista saada

Investointisuunnitelman jättöaika

- Suunnitelma siirtää investointisuunnitelman jättöaikaa joulukuulta toukokuulle on kannatettava
- Tieto lainanottovaltuuden koosta (=valtioneuvoston päätös lainanottovaltuudesta annetaan ennen investointisuunnitelman toimittamisen takarajaa) helpottaa investointisuunnitelman tekemistä

Itsehallinnon rajoittaminen tulee minimoida

- Vaikutusten arviointi itsehallinnon näkökulmasta on laaja kysymys, mutta sitä on käsitelty valmisteluaineistossa suppeasti
- Lisäaika tukee alueellista itsehallintoa: valtion puuttumisen tarve esim. arviointimenettelyjen kautta vähenee
 - Lainsäätäjän tulee kaikissa olosuhteissa kunnioittaa hyvinvointialueiden itsehallintoa, rajoittavien toimenpiteiden tulee olla viimeinen mahdollinen toimenpide. Esimerkiksi alueet, jotka saavat vain vuoden lisäajan: onko alueen toimielimillä tosiasiallisesti mahdollisuutta pitkäjänteisesti suunnitella ja toteuttaa tarvittavia toimia?
- Hyvinvointialueilla on vain erityinen toimiala, joka supistaa alueiden mahdollisuuksia talouden hallinnassa
- **Kiitämme hyvinvointialuelakiin suunnitelluista muutoksista**